ו שָׁם בַּגְּמָרָא ג׳ (ע״ב) ד׳ (ע״א).
ז שָׁם ד׳. ח שָׁם כְּרַבֵּנוּ מְשָׁנָה פֶּרֶק ט״ו דְּאֲהָלוֹת (פ״ז), הָרִי״ף וְרֹא״ש שָׁם (רי״ף א׳, רא״ש פ״א סי׳ ב) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ד׳ (הי״ג).
ט שָׁם. י טוּר בְּשֵׁם רַשׁ״י ה״ד (ה״ה כשרה) וְשָׁלְוָה הִסְכִּים אֲבִיו הָרא״ש (פ״א סי׳ ג), וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ״ם (שם הי״ד). כ שָׁם בַּגְּמָרָא. ל כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י שָׁם (ד״ה פחות) וְכֵן כָּתַב הָרא״ש (שם). מ שָׁם בַּגְּמָרָא.

שָׁחֲלָלָהּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרִים אַמָּה, * וְתָלָה בָּהּ דְּבָרִים נָאִים וְעַל יְדֵי כֵּן נִתְמַעֵט חֲלָלָהּ, (ז) **לֹא הָוֵי מְעוּט.**
[1]**וְכֵן אִם** (ח) מְעָטָהּ בְּבָרִים וּכְסָתוֹת, (ט) * **לֹא הָוֵי מְעוּט, וַאֲפִלּוּ בְּטֵלָם: ד** (י) [2]**מְעָטָהּ** (ד) **בְּתֶבֶן** (יא) **וּבִטְּלוֹ,** (יב) הֲרֵי זֶה מְעוּט, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר עָפָר וּבִטְּלוֹ. * אֲבָל סְתָם אֵינוֹ מְעוּט, [3]**אֲפִלּוּ עָפָר,**
(יג) **עַד שֶׁיְּבַטְּלֶנּוּ בְּפֶה: ה** [4]**הָיְתָה גְּבוֹהָ מֵעֲשָׂרִים, וּבָנָה בָּהּ** (יד) **אֲטַבָּא** (טו) **כְּנֶגֶד דֹּפֶן** (טז) **הָאֲמָצָעִי**
(יז) **עַל פְּנֵי כֻּלָּהּ, וּבָהּ שִׁעוּר סֻכָּה, כְּשֵׁרָה** [5]**כָּל הַסֻּכָּה** (יח) **אֲפִלּוּ מֵהָאֲטַבָּא** (ה) **וָהָלְאָה: ו** [6]**אִם בָּנָה הָאֲטַבָּא** (יט) **מִן הַצַּד, אִם יֵשׁ מִן הָאֲטַבָּא עַד כֹּתֶל הַשֵּׁנִי** (כ) **פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, כְּשֵׁרָה**
[*] (כא) [7]**עַל הָאֲטַבָּא** (ו) **דָּוְקָא, וְאִם לָאו, פְּסוּלָה: ז** [8]**אִם בָּנָה הָאֲטַבָּא בְּאֶמְצַע, אִם יֵשׁ מִמָּנּוּ לַכֹּתֶל**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ו **[בשו״ע] עַל הָאֲטַבָּא.** וְעַיֵּן בְּדָגוּל מֶרְבָּבָה בְּאֹם הַשֵּׁלֶשׁ דְּפָנוֹת מִזְרָח צָפוֹן דָּרוֹם, וּבָנָה אֲטַבָּא בְּמִקְצוֹעַ מִזְרָח דָּרוֹם כוּ׳:

הַיּוֹצֵא מִן הַסֻּכָּה נִדּוֹן כַּסֻּכָּה: ו (ו) **דָּוְקָא.** דְּמָה שֶׁחוּץ לָאֲטַבָּא אֵין לָהּ שֵׁם סֻכָּה, כֵּיוָן דְּרוֹאִין הַסֻּכָּךְ כְּאִלּוּ הוּא כֹּתֶל עָקֹם, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו):

בֵּאוּר הֲלָכָה

ג * **וְתָלָה בָּהּ דְּבָרִים נָאִים וְכוּ׳ לֹא הָוֵי מְעוּט.** עַיֵּן מְשָׁנָה בְּרוּרָה (סק״ד) שֶׁהֶעְתִּקְתִּי מִלְּאוֹ מִן סֻכָּךְ הוּא, וְהוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) בְּשֵׁם רַשׁ״י (י: ד״ה אין). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים שֶׁכָּתַב דְּמַרְשׁ״י מֻשְׁמָע דְּאִם עִטְּרָהּ בַּעֲשָׂבִים וּפְרָחִים מִמַּעֲטִין, וְכָתַב דְּמִלְּבוּשׁ מֻשְׁמָע אִפְּכָא. אֲכָן בָּאֱמֶת כִּדְבְרֵי רַשׁ״י מְבֹאָר גַּם כֵּן בְּכַמָּה רִאשׁוֹנִים, בְּשֶׁבָּלֵי לֶקֶט (סי׳ שכז) וּבְאוֹר זָרוֹעַ (ח״ב סי׳ רפח), וְכֵן הוּא בְּהָרְיָא בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק א׳ הֲלָכָה א׳ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הָיְתָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרִים אַמָּה, וְתוֹלָה בָּהּ עֲשׂוּרִין שֶׁהֵן רְאוּיִין לְסֻכָּךְ בָּהּ, מְמַעֲטִין בָּהּ לְכְשֶׁר [רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְהַכְשִׁירָהּ] וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם בְּמִפָּרְשָׁיו. אֲכָן אָפְשָׁר דְּגַם רַשׁ״י מוֹדֶה דְּאִם תָּלָה אוֹתָם לְנוֹי בְּלִבַּד וְלֹא לְצֵל, דְּאֵין יְכוֹלִין לְמַעֵט, כֵּיוָן דְּאֵין שָׁם סֻכָּךְ עֲלֵיהֶן בְּאֹפֶן זֶה:

דְּמוֹכֵחַ לְקַמָּן בְּסִימָן תרל״ה (ס״א), וְהֵירוּשַׁלְמִי לֹא מָיְרֵי בְּאֹפֶן זֶה:

* **לֹא הָוֵי מְעוּט.** עַיֵּן מְשָׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם וְכוּ׳ וּמְנִיחַ כֵּלָיו בְּצִדָּהּ, הוּא מְרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ד: ד״ה היתה) וּמְאִירִי (ג: ד״ה היתה). **וְלִכְאוֹרָה בְּאוֹתָן מַצָּעוֹת שְׁמַצִּיעִין עַל גַּבֵּי רִצְפָּה בְּכָתֵי עֲשִׂירִים, שְׁפִיר אָפְשָׁר לְמֵעֵט בְּהוּ כְּשֶׁמַּצִּיעָן בְּשֶׁטַח שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה וּמְבַטְּלָן,** דְּהָא לֹא שַׁיְכָא טַעַם הַנַּ״ל. וּבְיוֹתֵר לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַ״ן (א: ד״ה תבן) בְּטַעֲמָא דִּלֹּא מְהָנֵי בְּטוּל בְּכָרִים מִשּׁוּם דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ הוּא בָּהֶם תְּדִיר, וְזֶה לֹא שַׁיְכָא בְּאוֹתָם מַצָּעוֹת, וְאַדְרַבָּה הָלֹא הַן עוֹמְדִין לָזֶה. **אֲבָל מִדִּבְרֵי הָרַב הַמְאִירִי מְבֹאָר לְכְאוֹרָה שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵינוּ,** דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאַף בְּכָרִים פְּחוּתִים שֶׁדַּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְבַטְּלָם בִּישִׁיבָה שָׁם, מִכָּל מָקוֹם לֹא נָתְנוּ חֲכָמִים דִּבְרֵיהֶם לְשִׁעוּרִין. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלִכְאוֹרָה הֵינוּ מַצָּעוֹת שֶׁקָּתַבְנוּ. וְאַף אִם נַחְלֹק בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם כָּל זֶה הוּא דְּוָקָא לְמַאן דְּסָבַר שֶׁבְּטוּל לְשִׁבְעָה יָמִים סַגִּי, אֲמָנָם לְמַאן דְּבָעֵי בְּטוּל לְעוֹלָם, אֶפְשָׁר דְּלֹא מְהָנֵי, מִדְּאֵין דֶּרֶךְ שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ שָׁם לְעוֹלָם (וְאַף בְּסֻכָּה הַמִּשְׁפֶּרֶת מִשְּׁנָה לְשָׁנָה), אֶלָּא נוֹטְלִים אוֹתָם כְּשֶׁמִּתְלַכְלְכִים וּמְכַבְּסִים אוֹתָם. אוֹ אֶפְשָׁר דְּלֹא קְפִדִינַן בָּזֶה, שֶׁהֲרֵי נוֹטְלִים עַל מְנָת לְהַנִּיחָה שָׁם. **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

ד * **אֲבָל סְתָם אֵינוֹ מְעוּט וְכוּ׳ עַד שֶׁיְּבַטְּלֶנּוּ בְּפֶה. הֲנֵה יֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים** [עַיֵּן דִּמְקַרְשֵׁי דַּדְעַת הַמְחַבֵּר בְּעָפָר וְאֵין עִתִּיד לְפָנוֹת אוֹתוֹ דְּהָוֵי מְעוּט בְּבִגְדֵי יֶשַׁע וּבְיַד אֶפְרַיִם], **אָכֵן מִלְּשׁוֹן שֶׁיְּבַטְּלֶנּוּ בְּפֶה לֹא מַשְׁמַע כֵּן. וּבְאֶמֶת יֵשׁ בָּזֶה דֵּעוֹת בְּרִאשׁוֹנִים,** דְּדַעַת הָעִטּוּר (ח״ב סע. עט.) וְהָרִיטְבָ״א (ד: ד״ה והא דתנן) דְּהָוֵי מְעוּט, וְדַעַת רַשׁ״י (ד: ד״ה מחלוקת) וְתוֹסָפוֹת (שם ד״ה בית) וְהָרַ״ן (א: ד״ה תבן)

וְהָרְבִיעִית הִיא כַּלָּה פְּתוּחַ: (יז) **עַל פְּנֵי כֻּלָּהּ.** וְנִמְצָא נוֹגֵעַ גַּם בְּשִׁתֵּי הַדְּפָנוֹת שְׁמֵּזֶה וּמִזֶּה, וַהֲרֵי יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת: (יח) **אֲפִלּוּ מֵהָאֲטַבָּא וָהָלְאָה.** וְאוֹכְלִים וְיוֹשְׁנִים שָׁם. וְהַטַּעַם, דְּאָנוּ רוֹאִים אוֹתָהּ אִצְטַבָּא (יז) כְּאִלּוּ מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל הַסֻּכָּה, וְכִדְאָמְרִינַן כְּעֵין זֶה לְעֵיל בְּסִימָן תרל״א סָעִיף ז׳ לְעִנְיַן קָנִים הַבּוֹלְטִים לְצַד הַפָּרוּץ, עַיֵּן שָׁם: ו (יט) **מִן הַצַּד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּצַד דֹּפֶן אֶחָד, וּמִכָּל מָקוֹם הִגִּיעָה (יח) עַד דֹּפֶן הָאֶמְצָעִי, וְאִם כֵּן יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי דְּפָנוֹת: (כ) **פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת כְּשֵׁרָה.** מִתּוֹרַת דֹּפֶן עֲקֻמָּה, (יט) דְּכָל שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, רוֹאִין אָנוּ אֶת הַכֹּתֶל כְּאִלּוּ הַדֹּפֶן וְנִשְׁתַּפֵּעַ מִקַּרְקָעִיתָהּ עַד מָקוֹם הַסֻּכָּךְ הַכָּשֵׁר, שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ שֶׁל כֹּתֶל לְהִתְעַקֵּם עַד כְּדֵי שִׁעוּר זֶה, וְאִם כֵּן יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת. (כ) וְדַע דְּכָל זֶה דָּוְקָא בְּשֶׁהַדְּפָנוֹת מַגִּיעִים לְסֻכָּךְ, דְּאִי אֵינָם מַגִּיעִים, אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּרוֹאִין אָנוּ אֶת הַכֹּתֶל וְהַסֻּכָּךְ כְּאִלּוּ הֵם דֹּפֶן אַחַת, שֶׁהֲרֵי אֵין נוֹגְעִים כְּלָל זֶה בָּזֶה: (כא) **עַל הָאֲטַבָּא דָּוְקָא.**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ג (ז) **לֹא הָוֵי מְעוּט.** וַאֲפִלּוּ הָיָה עַל יָדָם צְלָתָן מְרֻבֶּה מֵחֲמָתָן. וְהַטַּעַם, דְּלָאו מִן סֻכָּךְ הוּא, כְּגוֹן שֶׁעִטְּרָהּ בְּקָרְמִים הַמְצֻיָּרִים. (י) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ מְעָטָהּ בַּעֲשָׂבִים וּפְרָחִים שֶׁהֵם כְּשֵׁרִים לְסֻכָּךְ, גַּם כֵּן לֹא הָוֵי מְעוּט, כָּל שֶׁלֹּא תִּלְאָן רַק לְנָאוֹת הַסֻּכָּה בִּלְבַד וְלֹא לְשֵׁם צֵל, לָאו שֵׁם סֻכָּךְ עֲלֵיהֶן, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תרל״ה (ס״א):

(ח) **מְעָטָהּ בְּכָרִים וְכוּ׳.** שֶׁנָּתַן אוֹתָם בְּקַרְקָעִיתָהּ לְהַגְבִּיהַּ: (ט) **לֹא הָוֵי מְעוּט.** דְּבְטֵלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם, (יא) שֶׁאֵין שׂוּם אָדָם מַפְסִיד מְמוֹנוֹ וּמְנִיחַ כָּרָיו בְּעָפָר וַאֲבָנִים וּמְבַטְּלָן: ד (י) **מְעָטָהּ בְּתֶבֶן.** אֲבָל בְּשֵׁשָׁטָה תְּבוּאָה עַל גַּבֵּי קַרְקַע, לֹא מְהָנֵי (יב) **וּבִטְּלוֹ.** עַיֵּן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן שנ״ח סָעִיף ב׳ (יג) פְּלֶגְתָּא בָּזֶה, דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא כְּשֶׁמְּבַטֵּל לְעוֹלָם, וְיֵשׁ מְקִלִּין דְּדֵי כְּשֶׁמְּבַטֵּל לְאוֹתוֹ שַׁבָּת, וְהָכָא גַּבֵּי סֻכָּה גַּם כֵּן דַּי לְפִי זֶה בְּשֶׁמְּבַטֵּל לְכָל יְמֵי הַחַג שֶׁלֹּא לְהַזִּיזָם מִמְּקוֹמָם. (יא) וְנָטוּ הָאֲחֵרוֹנִים לְהָקֵל בָּזֶה: (יב) **הֲרֵי זֶה מְעוּט.** וְאֵין צָרִיךְ לְנַעֲנֵעַ הַסֻּכָּךְ מֵחָדָשׁ, אַף עַל גַּב דִּפְסוּלָה הָיְתָה קֹדֶם שֶׁמֵּעֵט גְּבָהָהּ, וְכִדְמוּכָח לְעֵיל בְּסִימָן תרכ״ו סָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״ה עַיֵּן שָׁם: (יג) **עַד שֶׁיְּבַטְּלֶנּוּ בְּפֶה.** עַיֵּן לְעֵיל סִימָן שע״ב סָעִיף ט״ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן (כ״א) [קכ״א] דְּיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁגַּם בְּבִטּוּל בּוֹנֶה, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שי״ג סָעִיף י׳. וְעוֹד (טו) שֶׁמְּתַקֵּן הַסֻּכָּה בָּזֶה וּמַכְשִׁירָהּ, וְאָסוּר, כְּהֵהִיא דַּהֲדַס בְּסִימָן תרמ״ו (ס״ב) עַיֵּן שָׁם:

ה (יד) **אֲטַבָּא.** הוּא בִּנְיַן אֲבָנִים אוֹ שֶׁל עֵצִים, וְהוּא הַדִּין פָּאדְלאג״ע שֶׁמַּרְצִפִּין עַל הַקַּרְקַע, וּכְשֶׁמּוֹדְדִין מֵרֹאשׁ הָאֲטַבָּא וּלְמַעְלָה לֵיכָּא יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים אַמָּה עַד הַסֻּכָּךְ: (טו) **כְּנֶגֶד וְכוּ׳.** הַיְנוּ שֶׁמְּוּחֶ לַדֹּפֶן מִמֵּשׁ: (טז) **הָאֶמְצָעִי.** הוּא הַדֹּפֶן (מז) שֶׁכְּנֶגֶד הַפֶּתַח, וְנִקְרָאָה כֵּן, מִשּׁוּם שֶׁסְּתָם סֻכָּה הוּא רַק בַּת שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת, וְנִמְצָא דֹּפֶן זֶה בָּאֶמְצַע:

וְהָרְבִיעִית הִיא כַּלָּה פְּתוּחַ: (יז) **עַל פְּנֵי כֻּלָּהּ.** וְנִמְצָא נוֹגֵעַ גַּם בְּשִׁתֵּי הַדְּפָנוֹת שְׁמֵּזֶה וּמִזֶּה, וַהֲרֵי יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת: (יח) **אֲפִלּוּ מֵהָאֲטַבָּא וָהָלְאָה.** וְאוֹכְלִים וְיוֹשְׁנִים שָׁם. וְהַטַּעַם, דְּאָנוּ רוֹאִים אוֹתָהּ אִצְטַבָּא (יז) כְּאִלּוּ מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל הַסֻּכָּה, וְכִדְאָמְרִינַן כְּעֵין זֶה לְעֵיל בְּסִימָן תרל״א סָעִיף ז׳ לְעִנְיַן קָנִים הַבּוֹלְטִים לְצַד הַפָּרוּץ, עַיֵּן שָׁם: ו (יט) **מִן הַצַּד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּצַד דֹּפֶן אֶחָד, וּמִכָּל מָקוֹם הִגִּיעָה (יח) עַד דֹּפֶן הָאֶמְצָעִי, וְאִם כֵּן יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי דְּפָנוֹת: (כ) **פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת כְּשֵׁרָה.** מִתּוֹרַת דֹּפֶן עֲקֻמָּה, (יט) דְּכָל שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, רוֹאִין אָנוּ אֶת הַכֹּתֶל וְהַסֻּכָּךְ כְּאִלּוּ הַדֹּפֶן וְנִשְׁתַּפֵּעַ מִקַּרְקָעִיתָהּ עַד מָקוֹם הַסֻּכָּךְ הַכָּשֵׁר, שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ שֶׁל כֹּתֶל לְהִתְעַקֵּם עַד כְּדֵי שִׁעוּר זֶה, וְאִם כֵּן יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת. (כ) וְדַע דְּכָל זֶה דָּוְקָא בְּשֶׁהַדְּפָנוֹת מַגִּיעִים לְסֻכָּךְ, דְּאִי אֵינָם מַגִּיעִים, אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּרוֹאִין אָנוּ אֶת הַכֹּתֶל וְהַסֻּכָּךְ כְּאִלּוּ הֵם דֹּפֶן אַחַת, שֶׁהֲרֵי אֵין נוֹגְעִים כְּלָל זֶה בָּזֶה: (כא) **עַל הָאֲטַבָּא דָּוְקָא.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (ע) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) בְּשֵׁם רַשׁ״י (י: ד״ה אין): (י) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג) בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ, וְעַיֵּן בְּאוֹר הֲלָכָה (ד״ה ותלה): (יא) רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל בְּפֵרוּשׁוֹ (ד. ד״ה היתה) וְהַמְאִירִי (ג: ד״ה היתה) וְעַיֵּן בְּהָגָהוֹת מכ׳ אלא שהוצין); וְעַיֵּן בְּאוֹר הֲלָכָה (ד״ה לא הוי מיעוט): ד (יב) רִיטְבָ״א בְּסֻגְיָן בְּסֻכָּה (ד. ד״ה דתנן), וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ״ן בְּחִדּוּשָׁיו לְשַׁבָּת דַּף ק׳ (ע״א ד״ה יש מקשים) וְהָרַשְׁבָּ״א וּמְאִירִי שָׁם (רשב״א ד״ה מלאה, מאירי ד״ה בור). וְגַם הָרַ״ן שָׁכַתַב בְּסֻגְיָן (א: ד״ה תבן) לְחֵלֶק בֵּין כָּרִים וּכְסָתוֹת לְתִבּוּאָה, הֵינוּ לְעִנְיַן בַּיִת שֶׁהוּא מָלֵא תְּבוּאָה וּלְגַבֵּי טָמְאָה רְצוּעָה, וּמִשְּׁעָם דְּאָדָם מַנִּיחַ תְּבוּאָה בְּאוֹצָר וְאֵינוֹ מְזִיזוֹ כַּמָּה יָמִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא שֶׁהוּא מַנִּיחוֹ בְּמָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלַיִם וְנִפְסָדִים, גַּם לְדִידֵהּ בְּטֵלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם: (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (יד) לְבוּשׁ וּדְרִישָׁה (סק״א), וְגַם אֵלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן שנ״ח (ס״ק יג), וְאַף שֶׁלְּגַבֵּי סֻכָּה הוּא פַּלְגְּתָא בְּדְאוֹרְיְתָא, אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְצָרֵף בָּזֶה דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּשַׁבָּת דַּף ק׳ (ע״א) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל פָּרוֹת, דְּמַדְאוֹרַיְתָא מִמַּעַט כָּל דָּבָר, וַאֲפִלּוּ דָּבָר הַנֶּשֶׁל (אַף שֶׁהַבְּרֵכָה רִאשׁוֹנִים תִּרְצוּ קְשִׁיַּת הַתּוֹסָפוֹת בְּעִנְיַן אַחַר, עַיֵּן שָׁם בְּרִמְבַּ״ן וְרִטְבָ״א וּמְאִירִי וְאוֹר זָרוֹעַ הִלְכוֹת עֲרוּבִין סִימָן ק״פ): (מו) לְבוּשֵׁי שָׁרִד. **וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת סֻכָּה סִימָן תרלג תרלד

תרלד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה פָּחוֹת מִן שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה. ובו ד׳ סְעִיפִים:

א * [א]סֻכָּה שֶׁאֵין בָּהּ (פ) [א] (א) שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה,

לְכָל צַד פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, (כב) כְּשֵׁרָה עַל הָאִצְטַבָּא, (כג) אֲפִלּוּ אִם גְּבוֹהַּ יוֹתֵר (ז) מֵעֲשָׂרָה, וְאִם יֵשׁ בֵּינָהּ לַכֹּתֶל אַרְבַּע אַמּוֹת, פְּסוּלָה, (כד) [ב]אֲפִלּוּ הָאִצְטַבָּא גְּבוֹהַּ (מ) עֲשָׂרָה: **ח** (כה) [ג]סֻכָּה שֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, פְּסוּלָה: **ט** [ד]הָיְתָה גְּבוֹהָה מֵעֲשָׂרָה, (כו) וְהוּצִין יוֹרְדִין לְתוֹךְ עֲשָׂרָה, אֲפִלּוּ אִם חַמָּתָן מְרֻבָּה מִצִּלָּתָן, פְּסוּלָה. [ה]אֲבָל אִם (ט) (כז) הַנּוֹיִין יוֹרְדִין לְתוֹךְ עֲשָׂרָה, אֵינָם פּוֹסְלִים: **י** [ו]הָיְתָה נְמוּכָה מֵעֲשָׂרָה, (כח) וְחָקַק בָּהּ לְהַשְׁלִימָהּ לַעֲשָׂרָה, וְיֵשׁ בַּחֲקָק שִׁעוּר הֶכְשֵׁר סֻכָּה, אִם אֵין בֵּין חֲקָק לַכֹּתֶל (כט) שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, (י) כְּשֵׁרָה, (ל) יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, (יא) פְּסוּלָה:

נ כְּרַבָּא שָׁם (ד׳) [אלא אֲמֵרִינַן גּוּד אֲסִיק מֵחֲצוֹת הַנַּפָּרוֹת. **ס** מִשְׁנָה שָׁם רֵישׁ סֻכָּה. **ע** שָׁם בַּגְּמָרָא ד׳ (ע״א). **פ** מַיְמָרָא שָׁם ר׳ (ע״ב). **צ** שָׁם בַּגְּמָרָא ד׳.

א מַיְמָרָא דְּרַב הוּנָא סֻכָּה ג׳ (ע״א) וּכְפַרְוֹשׁ הָרֹא״שׁ שָׁם (פ״א סי׳ א) וְרִי״ף בְּסוֹף פֶּרֶק ב׳ (י״ג) וּבַגְּמָרָא (ט״ז) [ט״ז].

בֵּאוּר הַגּוֹלָה

א * סֻכָּה שֶׁאֵין בָּהּ שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּבָנֵי יְהוֹשָׁעַ (ג. ד״ה בתוספות) שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת כְּנוּסָח שֶׁלְּפָנֵינוּ וּכְשִׁיטַת הַבַּ״ח (ס״ב). וְהַבְּרֵכִי יוֹסֵף (סק״א) כָּתַב שֶׁמָּצָא בַּתּוֹסָפוֹת עַל כְּלָךְ יָשָׁן כְּנֻסְחָא שֶׁלְּפָנֵינוּ, וְעַיֵּן שָׁם דְּגַם הַבַּ״ח כָּתַב לְהַחְמִיר לְמַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּדְבַר שְׁמוּאֵל סימן (שמ״ה) [ש״ס] שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן שֶׁכֵּן אָנוּ מוֹרִין וּמַחְמִירִין בְּמִדְינוֹת

בַּאֵר הֵיטֵב

ז (ז) מֵעֲשָׂרָה. וְלָא אָמְרִינַן דְּאָז הָוֵי אִצְטַבָּא רְשׁוּת אַחֵר: (מ) עֲשָׂרָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ הֶכְשֵׁר סֻכָּה בְּאוֹתוֹ אִצְטַבָּא, הָוֵי אָמְרִינַן גּוּד אֲסִיק מֵחֲצָה עַל הָאִצְטַבָּא, קָמְשַׁמַע לָן דְּלָא אָמְרִינַן כֵּן. וְעַיֵּן ט״ז (סק״ט): **ט** הַנּוֹיִין. וְהוּא הַדִּין כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב אֹהֶל. שֹׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (ו. אות א לשון ריא״ז): **י** (י) כְּשֵׁרָה. דְּהַיְנוּ בְּתוֹךְ הַחֲקָק, וְלֹא חוּצָה לוֹ, עַיֵּן ט״ז (ס״ק יא) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק״ח): (יא) פְּסוּלָה. וְלָא אָמְרִינַן דְּפָן עֲקֻמָּה, דְּלָא מִקְרֵי דְּפָן כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה:

א (פ) שִׁבְעָה. עַיֵּן ט״ז (סק״א) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק״א) שֶׁהִגִּיהוּ בַּתּוֹסָפוֹת דַּף ג׳ עַמּוּד א׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל (לא נצרכה) לָאו פִּרְכָא הִיא וְכוּ׳ דִּדְלָמָא אֲרָכָה טוֹבָא אֲבָל לֹא הָיְתָה רְחָבָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּמִשָּׁם וּלְהַלָּן אִי אֶפְשָׁר לְהַכְשִׁיר אַגַּבָּהּ דְּאִצְטַבָּא כְּדִלְעֵיל, (כמ) דְּהָא לֵיכָּא שָׁם סְכָךְ כָּשֵׁר, שֶׁהֲרֵי עֲשִׂיתָ לַסְּכָךְ הַפָּן, וְאִם כֵּן הוּא יוֹשֵׁב תַּחַת הַהַפָּן. (כנ) וּמִכָּל מָקוֹם לְצַד הַפֶּתַח מֻתָּר לֵישֵׁב אַף לְהַלָּן מִן הָאִצְטַבָּא, דְּשָׁם יֵשׁ סְכָךְ, רַק שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרִים, וְשַׁפִּיר מִתְכַּשֵּׁר אַגַּבָּהּ דְּאִצְטַבָּא, וְכִבְסָעִיף שֶׁלְּפָנֵי זֶה: **ז** (כב) כְּשֵׁרָה עַל הָאִצְטַבָּא. כֵּנֵ״ל מִתּוֹרַת הַפָּן עֲקֻמָּה. (כג) וְאַשְׁמוּעִינַן הָכָא דְּגַם בְּכַמָּה רוּחוֹת בְּבַת אַחַת אָמְרִינַן הַפָּן עֲקֻמָּה בְּעִנְיָנֵנוּ: **(כג) אֲפִלּוּ אִם גְּבוֹהַּ וְכוּ׳.** וְלֹא אָמְרִינַן דִּבְגוֹבַהּ כָּזֶה הִיא חוֹלֶקֶת רְשׁוּת לְעַצְמָהּ וְאֵין הַכְּתָלִים שַׁיָּכִים לָהּ כְּלָל: **(כד) אֲפִלּוּ הָאִצְטַבָּא גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה.** קָא מַשְׁמַע לָן לְאַפּוּקֵי מִמַּאי דְּסָלְקָא דַּעְתִּין בַּשֵּׁ״ס (ד׳:) דִּבְגוֹבַהּ כָּזֶה אֵינָהּ צְרִיכָה כְּלָל לִכְתָלִים שֶׁל סֻכָּה, דְּאִית לָהּ כְּתָלִים דִּידָהּ, דְּאָמְרִינַן גּוּד [הַשָּׁפָה שֶׁל הָאִצְטַבָּא] אַסִּיק מֵחֲצָתָא, וְדָפְנֵי הָאִצְטַבָּא הֵם דְּפָנוֹתֶיהָ לַסֻּכָּה, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא אָמְרִינַן הָכִי, דִּבְסֻכָּה בְּעֵינַן שֶׁיִּהֵא מְחִצּוֹתֶיהָ נִכָּרוֹת: **ח** (כה) סֻכָּה שֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר הֶחָלָל שֶׁלָּהּ מִן הַקַּרְקַע עַד הַסְּכָךְ: **ט** (כו) וְהוּצִין וְכוּ׳. וַהֲוָה אֲמִינָא (כז) כֵּיוָן דְּאֵין עִקַּר הַסְּכָךְ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה אֶלָּא קְצוֹת הַסְּכָךְ, וְלֹא חֲשִׁיבִי, וְגַם אֵין בָּהֶם כְּדֵי שִׁעוּר סְכָךְ, יִהְיֶה כְּשֵׁרָה, קָא מַשְׁמַע לָן (כה) אֲפִלּוּ הָכִי כְּשֵׁרָה, מִשּׁוּם דְּסוֹף סוֹף קָשֶׁה לְאָדָם לָדוּר בְּסֻכָּה כָּזוֹ, וְדִירָה סְרוּחָה הִיא: **(כז) הַנּוֹיִין וְכוּ׳ אֵינָם פּוֹסְלִים.** דְּכֵיוָן דְּהֵם לְנוֹי הַסֻּכָּה, (כו) בְּטֵילֵי אַגַּבָּהּ דְּסֻכָּה, וְלֹא מִקְרֵי עַל יְדֵי זֶה דִּירָה סְרוּחָה. (כז) וּמִבְּאָר בַּפּוֹסְקִים דְּהוּא הַדִּין אִם תָּלָה כֵּלִים וְכַדּוֹמֶה לָהֶם: **י** (כח) וְחָקַק בָּהּ לְהַשְׁלִימָהּ לַעֲשָׂרָה. וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה הַסְּכָךְ עָב, וְנָטַל מִן הַסְּכָךְ מִלְמַטָּה עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית גֹּבַהּ עֲשָׂרָה, כְּשֵׁרָה [מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח)]: **(כט) שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כְּשֵׁרָה.** דְּאָמְרִינַן לְבוּד, וְהָוֵי כְּמוֹ הַכְּתָלִים מַגִּיעִים עַד הַחֲקָק. וּמִכָּל מָקוֹם לָאֳכֶל וְלִישַׁן חוּץ לְחֲקָק, בֵּין לְצַד הַפֶּתַח בֵּין לְצַד הַכְּתָלִים, (כמ) יֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים שֶׁהֶחְמִירוּ בָּזֶה, וְלֹא מְכַשֵּׁר אַגַּבָּהּ דְּחֲקָק וּכְדִלְעֵיל בְּאִצְטַבָּא בְּאֶמְצַע, דְּסוֹף סוֹף דִּירָה סְרוּחָה הִיא שָׁם, כֵּיוָן שֶׁהִיא פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים: **(ל) יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה.** וְלֹא מְכַשֵּׁר מְשׁוּם דְּפָן עֲקֻמָּה [דְּהֵיְנוּ כְּאִלּוּ הַדְּפָן עֲקֻמָּה עַד הַמָּקוֹם שֶׁכְּנֶגֶד הַחֲקָק], (כט) שֶׁכָּל שֶׁאֵינָנּוּ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֵיננָּה דְּפָן, וְלֹא נֶאֱמְרוּ בָּהּ הִלְכוֹת דְּפָן:

א (א) שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה. דְּזֶהוּ הַשִּׁעוּר שֶׁמַּחֲזִיק (פ) רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ שֶׁל אָדָם וְשֻׁלְחָן טָפֵח. וְעַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים (ג) שֶׁהִסְכִּימוּ דְּבֵין בָּאֹרֶךְ וּבֵין בָּרֹחַב לֹא יָחֹסַר מִשִּׁבְעָה טְפָחִים, וְעַל כֵּן אִם בְּצַד אֶחָד פָּחוֹת מִשִּׁבְעָה טְפָחִים, וּבַצַּד הַשֵּׁנִי אֹרֶךְ הַרְבֵּה יוֹתֵר, לֹא מְהַנֵּי לָזֶה. כָּתַב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כמ) פּוֹסְקִים: **(כנ)** דְּגוּל מֶרְכָּבָה וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ו) וּבְכוּרֵי יַעֲקֹב (סק״ח), וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ו): **ז (כג)** גְּמָרָא (שם). **וְגַם כָּאן לְאוּ דַּוְקָא עַל הָאִצְטַבָּא, דְּבִמְקוֹם שֶׁאֵין הַפָּן כְּגוֹן נָגֶד הַפֶּתַח, מֵתֶר מִטַּעַם פֶּסֶל. וְעַיֵּן בְּדָגוּל מֶרְכָּבָה שֶׁכָּתַב דְּאִם יֵשׁ לָהּ אַרְבַּע דְּפָנוֹת וְיֵשׁ לְכָל צַד פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, כָּל הַסֻּכָּה כְּשֵׁרָה בְּאִצְטַבָּא שִׁעוּר סֻכָּה, [וְטַעֲמוֹ, דִּבְכָל פַּעַם יֵשׁ לוֹמַר אֲנִי מְחַשֵּׁב זֶה כְּפֶסֶל הַיּוֹצֵא וְהַשְּׁאָר שֶׁלֹּשׁ דְּפָנוֹת כְּדִפְנֵי עֲקֻמָּה]. וְעַיֵּן בִּבְכוּרֵי יַעֲקֹב (סק״ט) דִּמְצַדֵּד לְהַתִּיר זֶה דַּוְקָא בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, שֶׁזֶּה יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ בְּצַד זֶה וְיַחְשֹׁב אוֹתָהּ כְּפֶסֶל וּצְדָדִים אֲחֵרִים כִּדְפָנֵי עֲקֻמָּה, וְאָדָם אַחֵר יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַד שֶׁכְּנֶגְדּוֹ כֵּן וְיַחְשֹׁב הַפֶּסֶל שֶׁחֲבֵרוֹ יוֹשֵׁב תַּחְתָּיו כִּדְפָנָיו וְשֶׁהוּא יוֹשֵׁב תַּחְתָּיו כְּפֶסֶל הַיּוֹצֵא מִן הַסֻּכָּה [וְזֶה מֵתֶר מִפֶּה שֶׁכָּתַב הַטּוּר תרל״ב בְּסִימָן וְהוּבָא שָׁם בְּמַגֵּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ד׳], **וּבְאָדָם אֶחָד צָרִיךְ עִיּוּן.** וְעַיֵּן שָׁם בְּתוֹסְפוֹת בְּכוּרִים: **ט (כד)** ר״ן (א׳: ד״ה היתה): **(כה) וּמִשְּׁמַע מֵהַמְחַבֵּר דְּאֲפִלּוּ בִּדְיֵעֲבַד פְּסוּלָה,** וְכֵן הָעְתִּיק בְּפֶרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ד. ד״ה היתה גבוהה עשרה), וְכֵן כָּתַב הָרִי״ץ גִּיאוּת וְהָרִיטְבָ״א (שם ד״ה האי). וּלְאַפּוּקֵי מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (פ״ה ה״ב) דְּמִשְׁמַע לְכאוֹרָה מִנַּהּ דְּאִינָהּ אֶלָּא זְהִירוּת בְּעָלְמָא, וּכְדִירָה סְרוּחָה מַמָּשׁ הִיא דְּהֵיְנוּ שֶׁהַסְּכָךְ רֵיחָהּ רַע, דְּלָא פְּסֵל שָׁם הָרַמְבַּ״ם גַּם כֵּן בִּדְיֵעֲבַד. **וְעַיֵּן מְאִירִי** (שם ד״ה היתה גבוהה עשרה)

ח (כה) שֶׁהֵבִיא דֵּעוֹת בָּזֶה: **(כו)** רִיטְבָ״א (י׳: ד״ה אתמר): **(מ)** מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו) בְּשֵׁם שִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (ו. אות א לשון ריא״ז), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. **וְכָתַב בִּפְרִי מְגַדִּים, וְאֶפְשָׁר דְּאַף נוֹי מִמִּין סֻכָּה, כְּגוֹן שׁוֹשָׁנִים וַעֲשָׂבִים נָאִים, אֵין מְמַעֲטִין הַשִּׁעוּר שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים, כֵּיוָן שֶׁתְּלָאָן לְנוֹי:** **י (כמ)** טוּר וּרַ״ח (ס״ח) וּדְרִישָׁה (פרישה סק״א) וְט״ז (ס״ק יא):

(כמ) גְּמָרָא (ד׳:):

א (פ) דְּגַבְרָא בְּאַמְּתָא יָתִיב [הָרֹא״שׁ (פ״א סי׳ א)]. וְלִכְאוֹרָה הֵרֵי אָדָם יוֹשֵׁב בְּשִׁשָּׁה טְפָחִים, וְטָפַח לְשֻׁלְחָנוֹ, וְדַי בְּשִׁשָּׁה עַל שִׁבְעָה. וְאֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דְּבָעֵינַן שִׁבְעָה מִצַּד אֶחָד צָרִיךְ לִהְיוֹת שִׁבְעָה מִכָּל צַד, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הָאָדָם לֵישֵׁב בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א)]. וּמִמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) מַשְׁמַע עוֹד טַעַם בְּשֵׁם רַשַׁ״י (כ: ד״ה ראשו), לְפִי שֶׁדָּרְכָּן סְעוּדָתָן בַּהַסְּכָּה, וְאֵין אוֹכְלִין זְקוּפִין וְיוֹשְׁבִין כְּמוֹנוּ, לְפִיכָךְ צָרִיךְ שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה לִהְיוֹת בָּזֶה רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ וְשֻׁלְחָנוֹ [אַךְ הַפְּרִי מְגַדִּים פָּקַפֵּק דְּלָא נִמְצָא זֶה בְּרַשַׁ״י]. וַאֲפִלּוּ לְדִידָן שֶׁיּוֹשְׁבִין זְקוּפִים, וְהָוֵי סַגִּי בְּשִׁשָּׁה עַל שִׁבְעָה [דְּהֵיְנוּ עִם הַשֻּׁלְחָן], מִכָּל מָקוֹם בָּעֵינַן שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה, דִּבְצִיר מִזֶּה לְאוֹ דִּירָה הִיא כְּלָל, אֶלָּא דִּירָה סְרוּחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרִ״ן בְּפֶרֶק ב׳ (יג. ד״ה גמ׳ הלכה). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה פסולה): **(נ)** ט״ז (שם) וּמַגֵּן אַבְרָהָם (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וְחֶכֶם צְבִי (סי׳ קמב) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (שם), דְּלֹא כְּבַ״ח (ס״ב):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah